

MAAŞIN ZEKÂTI

Hocam çalışmalarınızda başarılar dilerim, öncelikle Hayrettin Karaman hocanın sitesinden aldığım bir açıklamayı paylaşayım

H) Ücretler ve Serbest Meslek Kazançları:

Aylık, haftalık, üç aylık gibi fasıllarla ücret ve maaş alan işçi ve memurlar ile serbest çalışan doktor, mühendis, avukat, terzi, berber gibi meslek sahiplerine ait gelirlerin zekâtı mevzûunda birkaç görüş vardır: Umumiyetle fukahâ, bunların da üzerinden bir yıl geçince nisabı dolduran miktarlarından kırkta bir zekât ödenir demişlerdir. Ancak bazı muâsır âlimler bu gelirleri, İbn Abbâs, İbn Mes'ûd, Muâviye, Ömer b. Abdulaziz gibi müctehidlerin, yıllanmasını şart koşmadıkları "miras, bağış, mükâfat" gibi gelirlere (el-mâl el-müstefâd) benzetmiş ve üzerlerinden yıl geçmeden –her birinin hususiyetine göre- zekâtlarının ödenmesi gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Meselâ bir memurun maaşı normal ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra artıyor ve bu artanların yıllık toplamı nakit nisabını dolduruyorsa, yılsonu beklenmeden her ay maaşın zekâtı ödenecektir.

Maaşın zekâtının her ay verilebileceği ile ilgili olan açıklamada kafama bazı şeyler takıldı ve çözemedim. Diyelim ki benim her ay aldığım maaş normal ihtiyaçlarımı karşıladıktan sonra artıyor ve bunun bir yıllık toplamı nisaba ulaşıyor hatta geçiyor. Her ay düzenli olarak veriyorum mesela 2013 yılı ramazanda vermeye başladım her maaş aldığımda artan paramın zekâtını verip gerisini biriktiriyorum böyle devam ederek 2014 senesinin ramazanına ulaşınca elimde birikmiş para oluyor. Yeni seneye yine maaşımdan artan paranın zekâtını verirken bu parayı maaşımdan artan paraya katıp mı zekâtını vereceğim yoksa bu biriken paranın zekâtı verildiği için yalnızca maaşımdan artan parayı düzenli olarak her ay vermeye devam mı etmeliyim? Şimdiden teşekkür ederim. Saygılar...

Cevap: Sayın arkadaşımız Prof. Dr. Hayrettin Karaman'ın fıkıh kitaplarına dayandırdığı görüşler doğrudur. Ancak kanaatimize göre İbn Abbas, İbn Mes'ud gibi 1400 yıl önce yaşamış insanların zamanında bugünkü anlamda maaş sistemi yoktu. Ayrıca Muaviye'ye müctehid demeyi de uygun bulmam. Eğer onu müctehid kabul edersek Müslümanların bölünmesine yol açmış, hile ile hilâfet sistemini saltanata çevirmiş bir insanı sözü dinlenir bir âlim yerine koymuş oluruz. Onun ictihadı kendisinin olsun.

Bugün dünyada yerleşik ücret ve maaş sisteminde zaten devlet bazen % 40'a, hatta 50'ye varan kesintiler yapmaktadır. İşte bu kesintiler maaşların zekâtı sayılır. Çünkü bu kesintiler, zekât oranından fazladır.

Bizim için bağlayıcı olan, insanların görüşleri değil, Kur'ân'ın emri ve ifadesidir. Kur'ân'da böyle ayrıntılar yoktur. Malın bir miktarının fukaraya verilmesi buyruğu vardır.

Kısaca memur ve ücretlinin zekâtı, zaten maaş veya ücret ödenirken kesilmektedir. Zekâtın amacı nedir? Kamu harcamalarını karşılamaktır. Devlet bu kesintilerle yol yapar, işsizlere, hastalara, güçsüzlere yardım eder, orduyu donatır. Okul, hastane açar, hâsılı kamunun yararlandığı işler yapar.

Yani bu kesintiler Kur'ân'da işaret edilen kalemlere harcanır. Benim kanaatim budur.

Ama maaşlı veya ücretli, yıl içinde biriken maaşlarının, bir yıl geçtikten sonra ihtiyacından fazla olan miktarı üzerinden de ayrıca % 2,5 miktarını zekât olarak muhtaçlara verirse daha güzel ve takvaya daha uygun olur.